

Μιλάει στα «NEA» η ιστορικός, επίτιμη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Χάιφας κόρη του συγγραφέα Αμος ΟΖ και, όπως εκείνος, ακούραστη υπερασπίστρια της ειρήνης.

Είναι γνήσια κόρη του πατέρα της. Και το γράφουμε αυτό με όλη την αγάπη που είχαμε σε εκείνον, τον ισραηλινό συγγραφέα Αμος ΟΖ. Εξίσου ακούραστη υπερασπίστρια της ειρήνης, η **Φάνια ΟΖ-Σάλτσμπεργκερ** έχει βέβαια διαγράψει τη δική της πορεία, είναι ιστορικός, επίτιμη καθηγήτρια στη Νομική Σχολή και το Κέντρο Γερμανικών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Χάιφας καθώς και συγγραφέας. Άλλες συστάσεις δεν χρειάζονται – ας αφήσουμε καλύτερα την ίδια να εξηγήσει γιατί χρειάζεται, κατεπειγόντως, τη βοήθειά μας.

Η ερώτηση μπορεί να ακουστεί λίγο περίεργη, όμως: γνωρίζουν οι Ισραηλινοί τι συμβαίνει στη Γάζα; Εννοώ, αν παρακολουθούν την εφημερίδα «Haaretz», ξέρουν, όμως αν παρακολουθούν τα mainstream κανάλια και/ή διαβάζουν τις mainstream εφημερίδες, ξέρουν πραγματικά;

Για πολλούς μήνες, οι περισσότεροι Ισραηλινοί που βασίζονται στα εβραϊκά μέσα ενημέρωσης και τα κοινωνικά δίκτυα δεν είχαν πρόσβαση στις πιο συγκλονιστικές εικόνες από τη **Γάζα**. Το συλλογικό σοκ από τη σφαγή της 7ης Οκτωβρίου ήταν υπερβολικό για πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι δεν ήταν συναισθηματικά σε θέση να συμπάσχουν με τους αθώους του εχθρού. Το ονομάζω μετατραυματική τύφλωση. Σκεφτείτε το έτσι: πόσοι βρετανοί πολίτες μπόρεσαν να δουν και να συμπάσχουν με τους κατοίκους της Δρέσδης μετά τον βομβαρδισμό της από τους Συμμάχους; Και πόσοι κάτοικοι της Γάζας λυπήθηκαν για τις μαζικές δολοφονίες και βιασμούς Εβραίων στις 7 Οκτωβρίου; Όταν η ανθρωπότητα δέχεται χτύπημα από τη σκληρότητα, χρειάζεται χρόνο για να ανακάμψει.

Η συναισθηματική τύφλωση των Ισραηλινών έχει μειωθεί τους τελευταίους μήνες. Αλλά η πραγματική αναμέτρησή τους με τα δικά τους εγκλήματα πολέμου θα γίνει μόνο μετά την επιστροφή των ομήρων και το τέλος του πολέμου. Βλέπετε, δεν έχουμε ξεπεράσει ακόμα το τραύμα, παραμένουμε βαθιά μέσα σε αυτό.

Είστε ιστορικός και όμως γράφατε τις προάλλες στους «Financial Times» ότι τώρα δεν είναι ώρα για ιστορία, «πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα στο να σώσουμε ζωές». Δεν χρειάζομαστε την ιστορία για να το κάνουμε αυτό;

Η ιστορία μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την επίτευξη της ειρήνης. Αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως η ισραηλινο-παλαιστινιακή διαμάχη, οι ιστορικές διαφωνίες είναι τόσο βαθιές που έχουν εμποδίσει πολλές προηγούμενες προσπάθειες για διάλογο και συμβιβασμό. Γι' αυτό, παρότι ιστορικός, υιοθετώ μια παράδοση στάση και λέω ότι πρέπει να σταματήσουμε τον πόλεμο, να επιστραφούν οι όμηροι, να φέρουμε περισσότερη βοήθεια στη Γάζα και να αρχίσουμε να συζητάμε για «την επόμενη μέρα» – πριν επιστρέψουμε στην ιστορική συζήτηση. Όταν το σπίτι καίγεται, συνήθιζε να λέει ο πατέρας μου, δεν κάθεσαι να φωνάζεις και να διαφωνείς για το ποιος φταίει. Παίρνεις ένα κουβά νερό και τον πετάς στη φωτιά.

Στο μέλλον, και οι δύο πλευρές θα πρέπει να αναμετρηθούν, πρώτα απ' όλα, με τα δικά τους ιστορικά λάθη. Κοιτάξτε την Τουρκία: διέπραξε δύο γενοκτονίες στις αρχές του 20ού αιώνα και ακόμα δεν έχει συμβιβαστεί με τα ηθικά της λάθη. Δεν θέλω το Ισραήλ να γίνει σαν την Τουρκία. Πρέπει να παραμείνουμε δημοκρατία και να αντιμετωπίσουμε με θάρρος και ειλικρίνεια το παρελθόν μας.

Για έναν εξωτερικό παρατηρητή, αυτά που κάνουν ο Μπενιαμίν Νετανιάχου και η κυβέρνησή του επί του παρόντος μοιάζουν ό,τι χειρότερο όχι μόνο για τη μελλοντική ασφάλεια του Ισραήλ, αλλά και για την ασφάλεια των Εβραίων παντού. Δεν το καταλαβαίνουν αυτό; Ή δεν τους νοιάζει;

Να είστε βέβαιοι ότι εκατοντάδες χιλιάδες εσωτερικοί παρατηρητές, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών των ομήρων και των στρατιωτών, έχουν καταλήξει στο ίδιο ακριβές συμπέρασμα.

Ο **Νετανιάχου** είναι ένας πολύ έξυπνος άνθρωπος. Καταλαβαίνει ακριβώς τι συμβαίνει. Και επιδιώκει με απόλυτο ορθολογισμό τους δικούς του στόχους. Χρειάζεται να συνεχιστεί ο πόλεμος, προκειμένου να αναβάλει τη διεξαγωγή νέων εκλογών για όσο το δυνατόν περισσότερο. Χρειάζεται αντιδημοκρατική νομοθεσία για να αποδυναμώσει τη δικαιοσύνη, προκειμένου να ακυρώσει τη δίκη του για τρεις κατηγορίες διαφθοράς και δωροδοκίας. Πρέπει να αποτρέψει πάση θυσία τη σύσταση εθνικής επιτροπής έρευνας για τις αποτυχίες της 7ης Οκτωβρίου και τον πόλεμο στη Γάζα, επειδή μια τέτοια επιτροπή θα του επέρριπτε φυσικά την ευθύνη. Οπότε ναι: ο Νετανιάχου δεν ενδιαφέρεται πλέον για τη ζωή των υπολοίπων ομήρων ή των στρατιωτών, πόσο μάλλον για αθώους αμάχους, Εβραίους και Παλαιστινίους. Προωθεί με ορθολογικό τρόπο τα δικά του συμφέροντα. Θα μπορούσε να μάθει στον Μακιαβέλι ένα – δύο κόλπα.

Και οι ακροδεξιοί του εταίροι;

Ο Σμότριντς και ο Μπεν Γκβιρ δεν είναι ορθολογιστές με τη δυτική έννοια του όρου, και ο ιουδαϊσμός τους δεν βασίζεται στην ανθρωπιστική μας παράδοση, αλλά σε μια φανατική μεσσιανική ερμηνεία της ιστορίας. Θέλουν να κατακτήσουν τη Γάζα, να εκδιώξουν τους Παλαιστινίους και να την εποίκισουν με θρησκευόμενους Εβραίους. Επιπλέον, θέλουν στην πραγματικότητα το Ισραήλ να απομονωθεί από τον κόσμο, και οι Εβραίοι να διώκονται παντού ώστε να αναγκαστούν να μεταναστεύσουν στο Ισραήλ. Αντίθετα, οι κοσμικοί και φιλελεύθεροι Εβραίοι όπως εγώ θα πρέπει να συλληφθούν ή να εξοριστούν.

Αυτοί οι άνθρωποι είναι πραγματικά παράλογοι, όπως είναι συχνά οι θρησκευτικοί φονταμενταλιστές. Πολιτικά, αποτελούν μια μικρή μειοψηφία, ένα 10-12%, που ασκεί υπερβολική εξουσία, λόγω της εξάρτησης του Νετανιάχου από αυτούς.

Με βάση όλες τις πρόσφατες δημοσκοπήσεις, ο Νετανιάχου δεν θα ηγηθεί της επόμενης κυβέρνησης και ο Σμότριντς

πιθανότατα θα εξαφανιστεί από τον πολιτικό χάρτη.

Υποστηρίζετε τη λύση των δύο κρατών, όπως και ο αείμνηστος πατέρας σας. Ωστόσο, αυτή η λύση φαίνεται πιο απομακρυσμένη από ποτέ. Αντ' αυτού, διαβάζουμε για τα σχέδια του Ντόναλντ Τραμπ να μετατρέψει τη Γάζα σε «Ριβιέρα». Πώς αισθάνεστε για την απόφαση της Γαλλίας και άλλων δυτικών χωρών να αναγνωρίσουν παλαιστινιακό κράτος στον ΟΗΕ; Μπορεί να οδηγήσει κάπου, οπουδήποτε;

«Δεν είμαι υπέρ του Ισραήλ, δεν είμαι υπέρ της Παλαιστίνης, είμαι υπέρ της ειρήνης», συνήθιζε να λέει ο πατέρας μου. Αυτή είναι και η δική μου θέση, και η λύση των δύο κρατών εξακολουθεί να είναι ο καλύτερος μη βίαιος τρόπος για την επίτευξη ειρήνης. Δεν νομίζω ότι η 7η Οκτωβρίου και ο πόλεμος στη Γάζα την κατέστρεψαν. Στην πραγματικότητα, το χειρότερο πλήγμα το υπέστη η λύση του ενός κράτους. Δεν μπορείς να περιμένεις από τους Ισραηλινούς και τους κατοίκους της Γάζας (συμπεριλαμβανομένων των δολοφόνων της Χαμάς) να ζήσουν ευτυχισμένοι ως συμπολίτες σε ένα κράτος. Μελλοντικά, σε δύο ή τρεις γενιές, ίσως. Τώρα όμως είναι ώρα να χωριστούν, με την παγκόσμια κοινότητα να ασκεί πίεση και να επιβλέπει μια εδαφική συμφωνία.

Η Θλιβερή, δημιουργημένη από την τεχνητή νοημοσύνη εικόνα της «Γάζας-Ριβιέρας» του Ντόναλντ Τραμπ θα παραμείνει αυτό που είναι, ένα ανατριχιαστικό ανέκδοτο. Θα ντροπιάζει τη μνήμη του Τραμπ, του Νετανιάχου και, παρεμπιπτόντως, και της τεχνητής νοημοσύνης. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε πόσο εύκολα μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να γίνει υπηρέτης της ανθρωπίνης ηλιθιότητας.

Συνοψίζω λοιπόν: χρειαζόμαστε κατάπαυση του πυρός, επιστροφή όλων των ομήρων, μια διεθνώς εποπτευόμενη διακυβέρνηση της Γάζας από ένα παλαιστινιακό καθεστώς που να μην έχει καμία σχέση με τη Χαμάς.

Χρειαζόμαστε εκλογές στο Ισραήλ και μια εθνική επιτροπή έρευνας τόσο για τις κυβερνητικές όσο και για τις στρατιωτικές αποτυχίες και τα εγκλήματα. Πρέπει να ξαναχτίσουμε τη Γάζα φυσικά και πολιτικά. Πρέπει να ξαναχτίσουμε το Ισραήλ ηθικά και συνταγματικά, ώστε να διασφαλίσουμε ότι τόσο η 7η Οκτωβρίου όσο και ο πόλεμος της Γάζας δεν θα ξανασυμβούν ποτέ. Και ότι καμία μελλοντική κυβέρνηση δεν θα μπορεί να επιτεθεί στη δικαιοσύνη και την ίδια τη δημοκρατία, όπως κάνει σήμερα η κυβέρνηση Νετανιάχου.

«Ελληνες φίλοι, χρειαζόμαστε την υποστήριξή σας»

Ας υποθέσουμε ότι κάθεστε απέναντι από έναν έλληνα πολίτη που αυτοπροσδιορίζεται ως μετριοπαθής και δεν θέλει να έχει καμία σχέση με τον αντισημιτισμό, αλλά δεν μπορεί να παραμείνει σιωπηλός ή αδρανής βλέποντας το Ισραήλ να διαπράττει εγκλήματα πολέμου (ή γενοκτονία, σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Μελετητών Γενοκτονίας...) στη Γάζα. Πώς θα τον συμβουλευάτε να αντιδράσει, να διαμαρτυρηθεί;

Καταρχήν, παρακαλώ να γνωρίζετε ότι η Διεθνής Ένωση Μελετητών Γενοκτονίας αποκαλύφθηκε ως μια ψευδο-οργάνωση, στην οποία ο καθένας μπορεί να γίνει μέλος απλά πληρώνοντας 30 δολάρια ως συνδρομή. Χρειαζόμαστε ένα πραγματικό διεθνές δικαστήριο, ίσως αυτό της Χάγης, για να αποφασίσει αν το Ισραήλ διαπράττει γενοκτονία. Ειλικρινά ελπίζω ότι δεν είναι έτσι. Αλλά τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας είναι ήδη πολύ σοβαρά. Είναι τρομερό που η χώρα μου έχει πέσει τόσο χαμηλά.

Και θέλω να πω κάτι στους αγαπητούς μου Έλληνες φίλους. Είμαι βαθιά συνδεδεμένη με τη χώρα σας. Εχω οικογένεια στην Αθήνα, από την πλευρά της γιαγιάς μου. Εχω παλιούς φίλους από το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και υπέροχους συναδέλφους ακαδημαϊκούς. Ενας πολύ στενός Έλληνας φίλος σταμάτησε να μου μιλάει, αφού κατηγορήθηκε για αντισημιτισμό από Έλληνες Εβραίους επειδή επέκρινε την ισραηλινή κυβέρνηση. Θα είμαι λοιπόν σαφής: το καλύτερο που μπορείτε να κάνετε για τους Ισραηλινούς, τους Παλαιστινίους και την ειρήνη είναι να επικρίνετε την ισραηλινή κυβέρνηση, και μάλιστα να επιβάλετε κυρώσεις σε κάθε ένα από τα μέλη της και στους βουλευτές της. Αλλά παρακαλώ, διατηρήστε ανοιχτή τη γραμμή επικοινωνίας με την ισραηλινή κοινωνία των πολιτών, με το κίνημα διαμαρτυρίας και το κίνημα υπέρ της ειρήνης. Χρειαζόμαστε την υποστήριξή σας και την ενημερωμένη στάση σας. Είμαστε στην ίδια πλευρά. Όπως ίσως γνωρίζετε, είμαι ιστορικός. Διδάσκω ιστορία της πολιτικής σκέψης, ξεκινώντας από τον Περικλή και τον Σωκράτη, τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Ο Αριστοτέλης είναι ο αγαπημένος μου, επειδή ήταν ο πρώτος υπέρμαχος της πολιτικής μετριοπάθειας.

Η έρευνά μου επικεντρώνεται επίσης στην «κυριαρχία των πολλών» στην αρχαία ισραηλινή κοινωνία. Μέσα από το τηλεσκόπιο της ιστορίας, οι αρχαίοι Εβραίοι και οι αρχαίοι Έλληνες έχουν πολλά κοινά, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας να μετατρέπουν βίαιες πολιτικές συγκρούσεις σε μη βίαιες πολιτικές συζητήσεις. Η σημερινή φιλία μας δεν είναι μόνο οικονομική, βασίζεται και σε μια τεράστια κοινή πολιτιστική κληρονομιά. Γι' αυτό θέλω να ευχαριστήσω τους Έλληνες αναγνώστες μου και να ζητήσω τη στήριξή σας για το κομμάτι της ισραηλινής κοινωνίας στο οποίο ανήκω: το δημοκρατικό, ειρηνικό, μετριοπαθές κομμάτι, στον αγώνα μας για ένα καλύτερο μέλλον.

ΠΗΓΗ: [TA NEA, 14.09.2025](#)